

Szakítsunk meg minden összeköttetést azokkal a gazemberekkel, akik az osztrák hatalom zsoldjába állottak hazájuk elnyomására.

Mert ez a legfőbb veszedelmünk, hogy sok még a gazember. Csak addig bízhatunk az osztrák letérésünkben, amíg ilyen kétlábú, tollatlan, de arcbőr nélkül szükkülő állatból sok van közöttünk. Ezeket kell legelső sorban kikorbácsolni. — akkor a kedves szomszéd magától vonul ki szent berkeinkből. És ennél a pontnál nincs helye semmi tekintetnek. Ennél a pontnál megszűnik még a vérség köteleke is.

Ha az apám állott be a hazaárulók táborába, nem ülök le vele egy asztalhoz elfogyasztani az istenáldását.

Ha a fiam csap fel árulónak, kiebrudalom a fedél alól, a hol született.

És ha édesanyja ekkor lágyuló szívvel védelmére kelne — megtagadom vele az életközösséget.

A hazaárulás bűnétől nincs feloldozás. És ne legyen irgalom s ne legyen kegyelem. Aki eladja hazáját, az megtagadja az Istenét is. Az ilyen emberrel szemben volna méltó az osztrák módszer alkalmazása, nem azokkal szemben, akik azt vallják: „Hazát vesztek, mindent vesztek. Hazát védek, életet s mindent adok.“

Tartsunk hát össze! Bizzunk az összetartás erejében s bizzunk Istenben, mert lehetetlen, hogy Isten nagyobb támogatást nyújtana az esküt töröknek, mint az emberi és nemzeti jogokért küzdőknek.

Tartsunk össze! Akkor ez a legújabb hódító kísérlet csufabb véget ér, mint akár-melyik régebbi.

A szociális bajok oka és orvoslása.

T. Közönség!*)

A Szent-Imre-Egyesület egyik feladatává tette a szocializmus tanulmányozását és a keresztény szocialista mozgalmak támogatását. Erőből akarunk bizonyosságot tenni azáltal is, hogy itt a keresztény szocialista egyesületben ezt az előadást rendezzük. Bevezetést en tartok és tartatok is, mert én mindkét egyesületnek tb. elnöke vagyok.

Nem frázis, hanem szomorú valóság, amikor azt mondom, hogy ma forrongásban van úgyszólván az egész társadalom minden rétegében. A kötelekek, amelyek azt eddig összetartották, szakadó felben vannak; az összeomlás minden pillanatban bekövetkezhetik, aminek még a gondolata is remegésbe ejt. Hogy mit hoz a jövő s talán már a közel jövő? azt ki lenne képes megmondani!

Forrongások, forradalmak különböző okoknál fogva sokszor voltak az emberiség életében annak története folyamán, de ilyen általános még soha sem fenyegette az emberiséget. Az úgynevezett szocializmus nem osztálykérdés, nem osztálymozgalom, hanem általános társadalmi. A jelenség meg van, az okát kutatják és részben meg is találták, de a baj orvoslása nehezen megy. Végoka mindennek abban rejlik, hogy az emberek elszakadtak Istentől és az Ő törvényeitől. Ezt tagadni nem lehet.

Az emberiség egy a teremtésnél fogva és ismét egy lett a megváltásban. Erről azonban az idők folyamán nagyon megfélemdkeztek az emberek, aminek káros következményei lettek és pedig az egész emberiségre különbözőképpen.

Az ember bűnbe esvén, kenyerét orcájának verejtékével kellett keresnie, aminek szükségképi következménye a vagyonbeli különbséget, amely a végletekbe csapott át; a szerföltt gazdagok mellett lettek a teljesen szegények. A

*) Elmondotta Pál István apát-kanonok, tb. elnök a kolozsvári keresztény munkásegységben 1906. február 18-án.

A szerencsefazék.

Volt egyszer egy ember, névleg Szerencsefia, ez mindennap hozott az erdőből egy rakás fát és ennek az árából tartotta fenn családját.

Egy nap azonban, amidőn mélyen bement az erdőbe, úgy akarta a végzet, hogy megpillantott négy Jaksát, (A Jaksák Kuberának, a gazdaság istenének a szolgálói, akikre kincseinek az őrzését bízta; megfelelnek talán a mi Manóknak.), mennyei ruhával és ékszerekkel díszesen.

Midőn ezek azt látták, hogy mennyire fél, barátságosan szóba álltak vele és megkérdezték őt életviszonyai felől; és amidőn megtudták tőle, hogy mennyire szegény, részvét fogta el őket, ajánlották neki, hogy maradjon náluk szolgának; így fáradtság nélkül fogja megszerezhetni a háztartásának vezetéséhez szükséges dolgokat.

A Szerencsefia megörült ennek és náluk maradt, ezen idő alatt a fürdésüknél és minden más házi foglalatosságuknál kiszolgálta őket.

Midőn megjött az ebéd ideje, a Jaksák így szóltak hozzá: „Abból a szerencsefazékból ott ni add elő az ételeinket!“ Ő azonban nem tudta, hogy mit tegyen, mert azt látta, hogy a fazék az bizony üres.

A kincsrörök nevettek és így szóltak aztán hozzá: „Szerencsefia, ezt te nem érted. Markolj csak belé a kezzeddel a fazékba, és meglelsz benne mindent, amit szived vágya megkíván. Hiszen ő teljesíti minden kívánságunkat.“

végleteknek egymáshoz közelebb hozására hiányzott az emberekben a testvéri szeretet, amire pedig őket a közös eredetnek figyelmeztetnie kellett volna.

Jézus az emberiséget a megváltásban újból testvérekévé tévén, üdvösséges tanításokkal látta el, de az emberek nem mindenütt és nem mindenekben értették meg az ő tanítását, nem egyformán fogadtak szót neki. Pedig ha az ő tanítása szerint haladott volna az emberiség, boldog világ következett volna.

Jézus tanítása szerint minden embertársunkat úgy kell szeretnünk, mint önmagunkat. Így volt-e? így van-e? Dehogyan volt, de hogy van; hiszen tele van az emberiség élete egymás ellen való agyarkodással, gyűlölködéssel, önzéssel, a melynél fogva magukat előtérbe állítani s másodszor leteperni törekszenek. Önzés uralkodik az egész emberiségben mindenféle, amely egymással szembeállít és gyűlöletre ösztönöz az ellen, a kit útnakban állani gondolunk. Így van ez mindenkinél.

Mindent nem lehet elmondani, a mi a mai összezárdorodtságot okozta, egyet azonban mégis legalább példagyánánt felhozok.

Az embernek az eredeti bűn következtében munkájával kell keresnie kenyerét, a munkás pedig méltó az ő bérére. Megkapta-e? megkapja-e azonban mindenkor a munkás az ő illő bérért? Dehogyan kapta, de hogy kapja. Mennyi igazságtalanság, mennyi lelketlenség fordult elő a munkaadók részéről a munkással szemben? Az egyház hirdeti, hogy a szolgák és munkások bérének elvonása égbekiáltó bűn, de biz' ezt vajmi sokszor még figyelembe sem veszik. Így aztán szinte nem is lehet csodálkozni, ha a munkás elégtelent, elkeseredett.

Csak hogy aztán másfelől azt is be kell ismerni, hogy a cseled és munkás is lelkiismeretlen rossz munkájával és kielégíthetetlen követeléseivel akárhányszor nagy károkat okoz munkaadójának.

A kölesönös gyűlölködésnek tehát meg van mind a két oldalon az oka. Mind a két oldalon eltértek Jézus tanításától, elhanyagolták a keresztény vallás szellemétől, figyelmen kívül hagy-

és csakugyan! Amint belédugta a kezét ételek és italok tüntek elő, amennyit csak megkívánt.

Szerencsefia feltáalta azokat a Jaksáknak és aztán ő maga is ebédhez látott.

Igy élt náluk napról-napra és szívesen szolgált nekik, de mégis bizonyos aggodalom feszelt bele magát a szívébe; mert bántotta a hozzátartozói miatti gond. Ők is hasonlóképp búsultak miatta. De a kincsrörök vigasztaló álmot küldtek nekik. Erre aztán Szerencsefia is ismét vidám lett.

Egy hónap elteltével így szóltak hozzá a Jaksák: „Nagyon meg vagyunk elégedve a te hűségeddel, amelyet irányunkban tanúsítottál. Kívánj magadnak valami ajándékot és mi azt megadjuk neked.“

Ő pedig így szólt: „Ha önök valóban meg vannak velem elégedve, úgy adják ide nekem ezt a szerencsefazékat!“ Erre így szóltak hozzá a Jaksák: „Ezt te nem léssz képes megőrizni. El fog az törni és elszökik majd tőled; azért hát válassz magadnak valami más adományt!“

Ezen figyelmeztetés ellenére Szerencsefia továbbra is megmaradt az ő kívánságánál és így tehát odaadták neki a fazékat.

Szerencsefia szívében örvendve lehajolt, fogta a fazékat és szapora lépéssel hazá visszatért övének öröme. A fazékat odaállította a többi endények közé, hogy így elrejtse azt. Aztán kivette belőle az ételeket és minden mást, a

Végre börtölése következtében meghalt mindakettő, a brahman és az a legalacsonyabb kaszthoz tartozó ember.

A brahman aztán fölfalták a kutyák azon a helyen, ahol meghalt; a tsandala pedig fölbomlott a Ganga vizében. (Ez irigylésreméltó sors, mert a Ganga szent volt. Még mai nap is számos indus az ő haldokló vagy halott hoozátartozóit Benarens szent városába hozza és ott a hullákat a megégetés előtt a Ganga vizében még egyszer megmosatják.)

A brahman azután, mivel nem tudta a szíve vágyát legyőzni, egy halásznak a családjában újból a világra született. Azon fürdőhelynek a szent volta azonban, amelyen az őnsanyargatást végezte, eszközölte benne azon adománynak a birtokát, hogy előbbi életére visszaemlékezett.

De a tsandala is újból a világra jött, ugyanazon a vidéken a Ganga partján, még pedig a királyi kastélyban. Neki is osztályrészt jutott előbbi földi léte ismeretének az adománya. Állhatatossága azonban megővta őt a hátrányoktól.

Mint hogy tehát mindkettőjük előtt előbbi létük ismeretes volt, azért az egyikük búsult azon, hogy halász lett, a másik azonban örült azon, hogy király vált belőle.

A szív az erény fájának a gyökere. Aszerint, amint ez a gyökér nemes vagy közönséges, olyan lesz a gyümölcs is, amely belőle kifarjadzik. (XXVII. 123. s köv.

ják az egyház tanítását. Pedig az egyház, az ő isteni tanításában megjelölte a helyes irányt, hirdeti az irányelveket, a melyek szerint az emberiségnek haladnia kell. Az emberiségnek a világmegváltó Jézus tanítása szerint kell igazodnia: Ő az út, az igazság és egyúttal az élet is; a ki ő utána jár, nem jár sötétségben. Vissza tehát Jézushoz és a vesztély elmulik; megelégség, béke, Isten békéje fog a jóakarató emberek közé visszaköltözni.

Mindenki látja, aki látni akar, hogy a közállapotok így nem maradhatnak, a hogy most vannak: hogy ezen változtatni kell! És lehet is változtatni véres forradalom nélkül is, csak akarni kell. —

Azt várni, arra számítani, arra törekedni, hogy minden baj megszűnjék, hogy tökéletes vagyonegyenlőség következze be, az haszontalan hiú erőlködés, mert a vagyonbeli különbség az eredeti bűnnek a következménye, s a míg a világ fennáll, ez is meg lesz, azt elenyésztetni nem lehet és nem is kívánatos, mert hiszen a magántulajdon az emberi törekvés és takarékoság legfőbb rugója.* A ki munkaképes, az tartozik munkájával szerezni meg kenyerét, az által tartani fenn önmagát: alamizsnára csakis a munkaképtelen szegény tarthat igényt.

Mérsékelné azonban a vagyoni különbséget és enyhíteni az ebből származó bajokon lehet, sőt kell is. Szeretnie kell az embernek Jézus tanítása szerint embertársát mint önmagát, másét nem kívánni, mindenkinek a magát megadni; s megmondolni, hogy Jézus a szegénységet és a munkát saját életével megszentelte. Ez a szellem a közállapotokat lassankint reformálni, restaurálni fogja.

A keresztény szocialista program is ezen az elveken alapszik, ebben a szellemben van kidolgozva s annak a valóításától sok jót várhatunk. Részünkről készséggel működünk érdekeben közre.

Zárószó. Előadásainkban rámutattunk a

*) A ker. szoc. programból.

mire szüksége volt s feleségével és gyermekeivel élvezte szokot.

Egy nap azonban így szóltak hozzá a rokonai:

„Te most semmit sem fáradsz és mégis pompás ételeket élvezel és finom italoktól vagy részeg. (A szesz italok élvezete a brahman vallású indusoknál tiltott dolog, de ezt a tiltalmat többnyire csak a brahmanok kasztja tartotta meg.) Mondd csak, honnan veszed az élvezeti cikkeknek ezt a bőséget?“

Erre aztán elbeszélte nekik a balga nagy büszkén minden teketória nélkül, hogy mi történt vele, vette a fazekat, amely minden képzelhető vágyát teljesítette, a vállára tette ezt és — oh milyen ostoba! — elkezdett vele táncolni.

Mint hogy pedig erősen részeg állapotában emellett megbotlott, a szerencsefazék leesett a válláról és darabokra tört. Ebben a pillanatban azután ismét összeragasztódott és egész lett, de azután rögtön előbbi uraihoz visszaillant. És Szerencsefia is nagy fájdalomra ismét előbbi helyzetébe visszakerült.

Igy történik az mindazon szerencsétlenekkel, akiknek a részegség, vagy valamely más mámor elhomályosítja az eszüket. (LVII. 25. s köv.)

(k.j.)

szociális bajok okaira s megjelöltük az irányt is, amelyben azok orvosolhatók, a mi semmi egyéb, mint a Jézus által hirdetett tanok szerint való igazodás lent és alant mindenütt. És ha nem Jézus tanítása szerint igazodunk, ezért ki a hibás? Jézus-e? Ő reá kell-e haragudni? Őt kell-e gyűlölni azért, mert az ő tanítását nem tartják meg?

A Jézus tanítását őrző keresztény egyház egyfelől a tulajdonjogot védi, másfelől azonban a szegénységet ajánlja, azt boldogságnak tartja s a gazdagokról azt mondja, hogy nehéz nekik bejutni a menyországba, ha vagyonukból nem alamizsnálkodnak a szegények felségítésére. Ime az üdvözítő tanítás, a mely képes a társadalmat egységben tartani. Már most ki a hibás? Jézus-e, a ki így tanít? vagy az, ki az ő tanításait nem tartja meg?

Nem teszek föl több kérdést, hanem kimondom határozottan, hogy nem Jézus a hibás, hanem azok, akik az ő tanítását nem tartják meg, akár gazdagok legyenek azok, akár szegények, akár munkaadók, akár munkások, az emberiség mindenemű bajai csakis Jézus tanításában találhatnak biztos orvoszerre.

A moloch.

1906. febr. 11. napján ebéd után komoly munkám közben bejött hozzám egy szegény utazó alak. A „Diesértesség“ köszöntés után így szól: „Az esperes úr talán nem is ismer engemet“. „Nem ismerem — mondám, — ki ön?“ „Én Benedek József tanító vagyok, — felelé, — Budapestről jövök, a sáromberki állomástól gyalogoltam ide, megakartam látogatni az esperes urat. Azért voltam már több nap óta Budapesten, mert feleségem elhalt nagybátyja után egy boltot örökölttem, hagyatéki tárgyaláson voltam, 10000 forint értékű vagyont örököltünk“. Erre én így szóltam: Önt ugyan nagy szerencse érte, de én úgy tudom, hogy ön nagyfokú alkoholista, tehát csak nagyobb veszedelmére lesz a vagyon, egészen tönkre fogja tenni“. „Oh kérem, — felelé — én már 3 év óta pálinkát nem iszom, egyéb szesz ital is csak nagyon keveset, ha kerülhetem, semmit sem. Csomafalván voltam akkor tanító, nagyban söröztünk és sörözés közben guta ütött meg, több hónapig vesztélyes beteg voltam, alig tudtam fellábolni“.

„Részegkedésének nyoma most is feltűnően látszik arcán, folytatam a beszélgetést, most is úgy néz ki, mint nagyfokú alkoholista, pedig három év óta már helyreállhatott volna.“

Ebédet rendeltem neki, megebédelt, előbb adtam neki egy nagy pohár málna-szörpös sződa vizet, mint ártatlan üdítő italt; megitta, de többet nem kért belőle; próba képpen adtam neki 3 deci rizling bort, de csak felét itta meg, miből hajlandó lettem neki elhinni guttaütési történetét és temperans életmódját.

Vasárnap lévén 3 óra felé vécsernyére készültem. Ekkor nagy kéressel állott elő. Előre bocsátotta, hogy a hagyatéki tárgyaláson Györfly Gyula ügyvéd védte ügyét s sokat kellett neki fizessen, emiatt elfogyott úti pénze, nagyon kért, adjak neki 12 koronát kölcsön és mihelyt haza ér állomására Csikszentdomokosra, azonnal megküldi. „Maga engem most rászéd hallja, kiálték fel, de jaj lesz akkor magának; no hát írjon egy kötelezvényt“; azonnal hozzá fogott, de neki bátorodva arra kért, hogy 2 koronával adjak többet, nehogy kifogyjon az útiköltségből ismét, mert Gyergyó-felé akar hazamenni, Gyergyó-Remetén meglátogatja apósát, de attól nem kaphat, mert nagyon szegény ember“. Kötelezvény ellenében átadtam a 14 koronát, meghagyva neki, hogy mihelyt ha zaérkezik azonnal megküldje.

Azzal elment, nem jött vécsernyére, azt hozva fel, hogy este lesz, mire odaér. „Ne féljen, mondám, nem késik el, csak fél 7 órakor este megy a vonat, addig 3 és fél óra van, csak 4 kilométernyire van ide a sáromberki állomás“. Én bementem a vécsernyére, az ipse pedig gyorsan távozott, valószínűleg örvendve, hogy ismét sikerült egy nyílt lopása, pláne még jól is tartották. A vadonokban lappangó zsvány bűjűk el mellette!

Mert a dolog úgy áll, hogy mihelyt észrevettem, hogy Benedek József kath. tanító létere még vasárnap is fut el a templomtól, világosan láttam, hogy alaposan bevagyok csapva, de már késő volt. Másnap reggel írtam a csikszentdomokosi plebánosnak, kitől ezen levél jött: „D. a J. Kr! Kedves Barátom! Leveledet vettem, sietek is válaszolni. Benedek nevű tanítót csak gyergyói káplán koromban ismertem, hogy most hol van, nem tudom. Tanítóinktól kérdezősködtem utána s azt mondják, hogy az illető most nem tanít, hanem esavargó és akít lehet becsap különböző hazugságokkal. Itt Csikban is sokat becsalt. F. esperes úr azt mondja őt is behúzza hazugságokkal. Örökségről szóló beszédei mesebeszédnek, most a nejenek sincs semmije. Úgy látszik jó lelket felhasznált maga hasznára. Egyébként ha jól vagy, a 14 koronára vess keresztet, mert azt ugyan meg nem látod“. Csikszentdomokos, 1906. febr. 15-en. Vilmos“.

Már most tisztán látunk! Ime most a körülmények összejátszása folytán a szomorú valóságban mutathatom be a cikkeimben közölt összes állításokat. Kiteritek egy erkölcsi tetemet és tetemre hívást csinálnak. Jer te nevető, te mulató, te röhögő társadalom, lássad az alkohol moloch bálvány szánalomra méltó áldozatát, nézd a társadalmi nullát, de többet mondok: tekintsd a társadalom fertőző pestisét!!!

Hiába való a szülők, az egyház minden fáradsága és költsége, az alkoholnak hódoló, még napszámosnak sem való! Miért a tanítói, kántori oklevél, a tanítói szép cím? Árt azzal, esal, zsarol vele!

Hol van a vallási érzék? . . . Az emberi állapotban elveszett, eltűnt. Hol van a lelkiismeret? Á lélek a vad szenvedélyek és indulatok vastag, bivalybőrnél erősebb kergei közé van szoritva, nem hallszik az elmég, a szivig nyöszörgése. Hol van az elme? az állandó mámor sűrű fátyola borítja. Hol van a szív érzése? Az csak egy felé irányul, az alkohol bálvány felé. Nézd most ébred defelé mámorából s reszkető keze az alkoholos üveget keresi.

A harangzó, az orgona hangja, az Istent dicsőítő ének, a jóakarató lelkek mélyébe ható Isten igéje neki unalmas, felőrlős is alig képes hallgatni, de a koresmai zaj, a poharak zengése, az istentelen trágár ének a minden változtatban hangzó káromkodás, szitkozódás, átkozódás, az kellemes neki, azt reggelig is szívesen hallgatja, mindgyre danálja: „bár csak ez az éjszaka, Szentgyörgy napig tartana!“

De tovább nem fúzom, térjünk vissza a moloch-bálványt imádó tanítóhoz és kérdjük: hol van a tanítói jellem? A moloch elnyelte, nála becsületeiről, jelleméről ne beszélj, mert kirohóg.

Tehát előttünk áll egy egészen elzülött ember, egy lelki és testi beteg! Hol van az ilyennek helye? A részegesek szanatoriumában, ha nálunk volna ilyen. Nálunk csak állandó néprontás, népmérgezés van még a szent napokon is és főleg azokon, de a részeges szánandó alakok világ csufjára, emberek botnyára, a józan állampolgárok zsebelésére szabadon grasszálnak, kóborolnak.

Ebből az italmérsi nagy jövedelemből jut-

hatna minden vármegyére legalább egy szanatorium!

A gyermekeiket taníttató szülők vigyázzanak, kikre költik keserves keresményüket. Ne növeijenek alkoholistákat, haladék nélkül követeljenek meg tanuló gyermekeiktől, hogy legyenek abstinensek, álljanak a keresztény mértékletességi társulatba; ha nem állanak be, ne költsenek rájuk, legtöbbnél kárba vesz. Én senki rokon taníttatására nem költök, ha az nem abstinens. Ha minden paptestvér ezen álláspontra helyezkednek, hány züllött alaktól menthenők meg társadalmunkat!

Lám a 14 kor. mily nagy anyagot szerzett, de nem örvendek neki. Én szeretem gyönyörködni a kedves józan kath. jellemben, de azonkívül nem is szükség pénzen venni az én közleményeimhez a materiát, annyi van, hogy század részét sem tudnám feldolgozni, ha egyebet nem is dolgoznom.

Most vádat emelek mindazon sorsosaim ellen, kiket eddig Benedek Jóska megszaratolt és lelkiismeretben kötelezem őket, hogy nekem a 14 koronát haladék nélkül küldjék meg, ha nem küldik meg, mindeniket megnevezem. Ha ők egy pár sorban jelezték volna az ipse által történt becsapatusukat, az én 14 koronám most meg volna. Felebbezhetnek azon jószívű vagyonos emberekhez, kiket Benedek Jóska eddig még nem pumpolt meg, de a legnagyobb valószínűséggel megpumpolt volna, hogyha én Benedek Jóska-t a molochba nem helyeztem volna s így ártalmatlanná nem tettem volna. Tehát az előbbieket nem fizetése esetében fizessék meg a 14 koronát az utóbbiak. Nem baj, ha sokan is megküldik a 14 koronát, én csak egyet zsebelem el, a többiét a keresztény mértékletességi társulat alapjához esatolom, nyilvánosan meg is köszönöm. Sok nyomtatvány, tagsági könyv, képecske, érem kell, sok a levelezés és még vagy egy alkoholmentes lakomát sem árt rendezni egyik-másik helyen. Mi abstinensek és temperansok nem leszünk halátlanok!

(Folyt. köv.)

Szabó György.

Oltáregyesületi estély Székelyudvarhelyt.

Ha jól emlékszem 1901-ben bontották ki először Székelyudvarhelyt a szép hatalmas fehér zászlót a ferencendri szerzetes atyák kegyelmes atyánk és főpásztorunk parancsára, melyre ez az egyedüli szócska volt írva: „Oltáregyesület.” Ezen időtől fogva leng e zászló Székelyudvarhelyt. Lengése szép és hatalmas! Köréje gyűlt a székelyudvarhelyi katolicizmus, mert érezte és meggyőződött, hogy e zászló az Üdvözítő szolgálatában áll. Ez érzésnek és tudatnak köszönhetjük azt, hogy a székelyudvarhelyi oltáregyesület kilépett a nagy világ elé, kibontott zászlóját bemutatta azoknak is, kik talán az oltáregyesület létezéséről hallottak ugyan, de működését, célját, mondjuk, a zászló hatalmas lengését nem ismerték.

A zászlóbontást f. év febr. 22-én tartották meg a „Budapest-szálló” színháztermében. E napon tartotta meg ugyanis az Oltáregyesület első nagyszabású estélyét. Az estély a maga nemében páratlanul sikerült, méltó a zászlóhoz, melyet az egyesület kibontott. Életemben ez az első eset volt, hogy ily nagy néptömeget láttam, első eset, hogy ily nagy lelkesedést és örömpirt láttam azokban az arcokban, melyeket nem a kivánságiság vitt a nagytörembe, hanem igen az a tudat, hogy „oltáregyesületi zászlóbontás lesz.” E zászlóbontás hozta el a kegyelmes főpásztort, a jó szerzetes atyák rendtartomány főnökét Ud-

varhelyre, ez gyűjtötte össze Udvarhely városának intelligenciáját és polgári osztályát, ez hívta össze Udvarhelymegyének papságát, tanítóit és a vidéki közönséget. Ember-ember hátán várta az estély kezdetét.

A tiz pontból álló műsor művészi volt. Nem tudom mit dicsérjek inkább, a bemutatott előképeket, vagy a fáradságot nem ismerő buzgó rendezőket: Spanyár tanárt és Gergely atyát? A tapsból bőven kijutott! Szünni nem akaró tapsvihart provokált a „Jézus és a szamaritanó”, mely meghatottságot idézett elő „Krisztus Pilátus előtt”, hisz mintegy meglevenitve láttuk a szinte 2 ezer éves szomorú eseményt. Páratlan, kitünő alakítás, ügyes felállítás és a mi legszebb, dicséretes fegyelem jellemezte a hatalmas csoportot. „A kesergő asszonyok Jézus sirjánál” c. előkép pedig a többihez méltó és magasztos volt. Az elismerés zászlaját örömmel hajtom meg Spanyár tanár előtt; Szemlér tanár alkalmi versének elszavalása mint egy riadó, úgy hatott a közönségre. Jól érti Szemlér tanár, mint kell a szívekhez férközni. Az elismerés és hála jelül tomboló tapsvihart követte szavazlatát. A pie Pellicane himnuszt, melyet a főgimnázium ifjusága mutatott be Németh Gyula kisküüllő-keményfalvi lelkész ének-tanár vezetése alatt, eszembe juttatta a szeráfok énekét, kik szünet nélkül dicséretet zengnek a „Báránynak”. Damosok Andor alispán hegedűjátéka „Suite” Goldmark elfeledteté az embernek minden bűjait és bánatát. Sirt és nevetett a hegedű kezében és mintha andalító meséket hallottunk volna, úgy kesergett maga a kísérő zongora is, melyet igazi diszkrécióval kezelt Dobó Zoltánné. A szendergő álomból, mert szinte álomnak vélttem a hegedű és zongora játékát, a frenetikus taps felriasztott. Hasonló tetszéssel és lelkesedéssel fogadta a közönség Dobó Zoltánné Chopin „Balladá”-t. Önagysága bemutatása tudását úgy, mint talán soha. Hisz zászlóbontás volt, melyhez ő úgy járult hozzá, mint talán senki.

A Végler-család mint rendesen úgy most is kitétt. Oly édes, kellemes csengő hangokat régen hallottunk. Büszke lehet a jó „Végler tata” kedves leányaira. Különbön e büszkeség úgy gondoljuk kölcsönös volt és lesz.

Burger tanár szokott nyugodtságával — mert állítása szerint Szemlér és Spanyár, sőt az udvarhelyi P. Guardiónon kívül még csak ő nyugodt ember e nagy világon — bemutatta a „világ száját” saját szájával úgy, a mint csak ő tud. Természetes humor, pompás alakítás jellemezte az általa tagadásba vett monológot. A közönség előadását tapssal és harsogó éljenzéssel honorálta. Utoljára hagytam, a kit a műsor szerint 5-iknek kellett volna felemlítenem, Soóthy spirituálist, központi főigazgatót szabad előadásával. A német azt mondja: „Cukor utoljára marad” Tényleg Soóthy előadása cukor volt, — édes volt minden szava, ize is volt, mert a fanyarságot is oly cukrosan adta be, hogy mindenki szopogatta. Az olt. egytl. céljáról beszélt. A telt és most kiesinek bizonyult ház zúgó éljenzéssel likvidálta elismerését.

Programmon kívül emelkedett fel kegyelmes főpásztorunk szólásra. Beszélt szívből szívéhez. Sohse hallottam főpásztorunkat úgy beszélni, mint a jelen alkalommal. Hangjába belevegült szívének minden nemes érzése. Abban a pár mondatban oly sok volt — talán egy főpásztori szívnek összes örömei, mert örömet fejezte ki a látottak és hallottak fölött, — de összes fájdalomai is, mert imára hívott, imádkozni a hazáért. A csillogó könyvek, melyek komoly férfiak szempilláin ragyogtak — fényesen igazolják a hatást, melyet főpásztorunk szavai tettek.

Igy a végére értem. Igen oda — de ezután engedtessek meg, hogy P. György József házfőnöknek, az olt. egytl. vezetőségének, a rendezőség díszes gárdájának gratuláljak az anyagi és erkölcsi sikerhez — nagy dolgot műveltek — áldja meg az Isten fáradságukat.

Meisel.

H I R E K.

— **Püspök úrnok önmiltósága** f. hó 22-ikén a reggeli vonattal Székelyudvarhelyre utazott, hol részt vett az oltáregyesület ünnepén, melyen Soóthy Gyula papnövélői lelkiigazgató, az oltáregyesületek központi igazgatója tartott szabad előadást.

— **Nagybójtai szentbeszéd.** Anyaszentegyházunk a közelgő bójtai szent időben gondoskodik arról, hogy a hívek ismételen megismerhessék azokat az eszközöket, melyek az örök boldogságra szükségesek. Ez okból városunkban hetenkint háromszor lesznek bójtai szentbeszéd a következő rendben: Szerdán d. u. az apácák templomában Shvoy J., pénteken d. u. a székesegyházban Vass Albert dr. theológiai tanár (németül) és vasárnap d. u. ugyancsak a székesegyházban Péntes László segédlelkész fognak beszélni.

— **Új francia püspökök.** Mint a „Giornale di Roma” írja, a szent Atya e hó 21-én titkos konzisztóriumot tartott, melyen 19 francia püspököt nevezett ki. A főszentelést szintén a szent Atya fogja végezni, vasárnap február 25-én a szent Péter templomban. Az új püspökök mindannyian apostoli lelku férfiak, kik a vállalkra nehezéd felelősség tudatában, a nehézségek és fáradsalmak elviselésére igazi önfeláldozással vállalkoztak. Most újra kezdik azt a munkát, a mit elődeik az apostolok és az apostolok közvetlen utódai, szent Iván és mások végeztek, hogy az erkölseiben megromlott Franciaország hálából a sok üldözéért újabb és biztos alapot építsenek. Apostoli munkájukra mi is Isten áldását kérjük.

— **Egyháztanács.** A gyulafehérvári róm. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke f. év. február 18-án a városháza tanácstermében rendes gyűlést tartott, amelyen a tagok teljes számmal megjelentek. A mult gyűlés jegyzőkönyvének tudomásul vétele után Körösy László egyháztanácsos bemutatta az egyházi adózásra vonatkozó előmunkálatait, amelyek szerint az adó útján remélhető összeg 1127 K. 60 fill. Az egyháztanács jegyzőkönyvi kiegészítést szavazott Körösy Lászlónak ezen farszót és kimerítő munkájáért, amelyre nézve elhatározta, hogy azt az összehívandó közgyűlés elé fogja terjeszteni és ezután három napig a Kath. Körben közszemlére kitenni. Az egyháztanács és iskolaszék megújítását is a jövő közgyűlés fogja eszközölni, amelyet az alapszabályok értelmében nyolc nappal megtartása előtt a templomokban kihirdetnek és a helyi lapokban is közhírré tesznek. E célból a kath. hívek összeírási lajstromainak megvizsgálására Atzél Béla dr. és Körösy László tagokat kérte fölgyűlés. Ezután Csúry Bonifác dr. algondnok előterjesztette a régi temetőfalap 1905. évi számadásait, amelyek szerint az alap pénztári állapota 711 K. 60 fill., a régi temető területe pedig 1 hol 1470 négyszögöl. A számadásokat rendben találta és a felsőbb hatósághoz fölterjesztük. Végül Fejér Gerő dr. és Kárpiss János egyh. tanácsosok tettek jelentést iskolafelügyelőségnek.

alkalmával szerzett tapasztalataikról. Ezzel a gyűlés 1/21 órákor véget ért.

— **Halálozások.** Alig rövid két hónapja, hogy a Mindenható a helybeli papnövélő intézet egyik szorgalmas növendékét, Zakariás Aladárt, magához szólította, most ismét egy másiknak elhunytáról értesítenek.

E hó 17-én fejezte be rövid pályafutását Boldizsár Dénes. Mindkét, szép reményekkel telt, ambiciózus ifjúnak az volt a kívánsága, hogy pap, Isten különös szolgálja legyen már itt e földön, de a végtelen bölcsességű Isten más-kép intézkedett. Próbára tette mindkettőjüket, nehéz betegséggel sújtotta, s midőn a hosszas és súlyos szenvedéseket igazi, keresztény türelemmel viselték el, az örök hazába hívták. Haláluk olyan volt, mint két virág hervadása, melyet a hideg vagy a nagy forróság okoz. Az elhunyt ifjak fölötti bánatunkat ama tudat enyhíti, hogy az Úr bizonyára befogadta örökébe. Béke lengjen poraik fölött!

Boldizsár Dénes haláláról a következő gyászjelentést adták ki a szülők és rokonok:

Alólirottak a fájdalomtól megtört szívük igazi mély bánatával tudatják, hogy Boldizsár Dénes 15-ös éves theológus papnövendék, a szelid, engedelmes, szépmérenyű jó gyermek, szeretett testvér és rokon a haldoklók szentségének felvétele után, f. évi február hó 17-én d. u. 3 órákor megszűnt élni.

Az ő élete a szép reményt keltő tavasz volt, melyen ő a szorgalmas méh példáját követve, fáradhatlan, odaadó tevékenységgel gyűjtögette azon hasznos ismereteket, melyek általa majd édes hazájának, egyháznak javára, a szomorodott családnak díszére, büszkességére, örömére, boldogságára lehetett volna; de mint a szép reményt keltő virágos mezőt, a rajta gondtalanul dolgozó méhet, a rohamosan jövő vihar összezuzza s letéri, úgy őtet is a váratlanul jövő betegség és halál letépte az őt szeretők kebléről.

Oh jó Istenünk! Életével reményt, örömet és boldogságot ígértél, de a Te ellenséged a mi ellenségünk is lett, adományod, büszkeségünk megirigyelte tőlünk, kigyó módon oltá reá a halálos betegséget; most a mély bánatunkban könnyes szemmel és esdekelve kérünk: nyujts nekünk vigasztalást, lelki erőt ellened való zugalódás nélkül elviselni a minket ért esapást, drága halottunknak adj örök boldogságot.

Teteme február 19-én d. u. 3 órákor fog a róm. kath. szertartás és beszentelés után a Rózsá-utca 42. számú lakásáról a nagyszülők mellé helyeztetni. Székelyudvarhely, 1906. február 17. Boldizsár Dénes, édesatyja, Zsiga Róza anyja, Boldizsár Ferenc, Boldizsár Juliska, Boldizsár Albert, Boldizsár Ilonka, Boldizsár Biri testvérei. Székesehegyvári Fejérvári Anna, ennek férje Boér Sándor, mint nagynénje és sógora. Boér Anna, Boér Berta, Boér Ida, Boér Károly. Deési Ilona, Deési Imre, Deési Antal, Deési Balázs unoka-testvérek. Deési Pál, sógora, Boldizsár Ferenc, Boldizsár Anna, Boldizsár Mária, nagybátyja és nénije. Zsiga Giza férje Szabatos János, nagynénje és sógora. Szász Borbála és Simó Imre nagyszülők.

Kovács Dénes közszenyési róm. kath. kántortanító élete 40-ik, tanítóskodásának 17-ik évében f. hó 16-ikán elhunyt. Temetése folyó hó 18-án délelőtt 8 órákor volt. Az elhunytat özvegye sz. Filep Berta és öt árvája siratja. Nyugodjék békével!

— **Főolvasó estély.** A gyulafehérvári Kath. Kör február 18-án főolvasó estélyt rendezett az Európa szálló dísztermében. A műsoros főolvasáson nagy közönség jelent meg, amelynek élén ott volt Majláth Gusztáv Károly gróf

erdélyi püspök úr önméltósága is. Ezúttal Róka József nagyenyedi pénzügyigazgató olvasott fel komoly apologetikus értekezést a „Világ teremtése”-ről. Kimerítőleg ismertette a Bibliának előadását és a Kant-Laplace-féle theóriát, azután egybehangoltan a kettőt, beigazolvá, hogy a Biblia nem ellenkezik a modern természettudomány elméletével és fölfedezéseivel. Magasztos, Istent dicsőítő szavakkal és Madácsnak fenséges himnuszával zárta be ezen sikerült felolvasását. A közönség, amely feszült figyelemmel hallgatta az érdekes előadást, zajos tüntetéssel tisztelte meg az előadót. Ezután Riszner Ödön szavallta el a tőle megszokott határozottsággal és találó kifejezéssel Hood T. Űnrepi óda fiamhoz c. nehéz költeményét. A Riszner tanár dirigálta férfikar három úgyesen betanult éneket adott elő, amelyek többszörösen kihívták a közönség zajos tapsait. Ismét Hood T.-től szavallta el úgyesen Bigner Ede a Bendőfi úr szerelme c. verset. Végül sokszorosán megkacagatta a közönséget ismételten Róka József pénzügyigazgató „Az adóról” tartott igazán humoros előadásával. A pénzügyigazgató úr valósággal elragadtatta a vidám hangulatra keltett közönséget, amely tünteményes tapsall ünnepelte népszerű előadóját.

— **A kolozsvári Szent-Imre Egyesület,** mely újabban igen okosan, programjába vette a keresztény szocializmus istápolását is, f. hó 18-ikán a kolozsvári keresztény munkás egyesületben igen látogatott és sikerült műsoros előadást rendezett. A megnyitót, valamint a bezárót Pál István apátkanonok, státus-referens, mindkét egyesületnek tb. elnöke tartotta. (E beszédek lapunk más helyén olvashatók.) Szocializmus előadást tartott Gyárfás Elemér elnök, szavalt Pollák Vilmos főtákar.

Ilyenforma érintkezésekkel legkönnyebben lehet a munkások szívéhez férközni s őket kiragadni a nemzetközi vörös szocializmus fojtogató karjai közül. Vajha a példa bércecs hazánkban olyan helyeken is követésre indítaná az illetékeseket, hol még nem annyira védekezni kell a terjedő veszedelem ellen, mind inkább a lelkeket jó levele immunissá tenni a mételey ellen.

— **A gergyói róm. kath. tanítóegyesület** téli rendes közgyűlését február hó 24-én reggeli fél kilenc óratól kezdődőleg a esomafalvi róm. kath. népiskolánál tartotta meg Mikés János gróf elnöke alatt a következő tárgysorozattal: 1. Fél kilenc órákor szent-mise hallgatás. 2. Gyakorlati tanítást tartottak: Székely Ferenc a II. osztályban a nyelvtanból; Agoston József az V. osztályban a számtanból. 3. Elnöki megnyitó. 4. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 5. Jelenlétek. 6. A gyakorlati tanítások bírálata és módszertani vitaközlés. 7. Énekpróba. 8. Felolvasást tartott: Várteréz Antal plebános. 9. Önképzőköri jelentések. 10. Indítványok.

— **Lövészegylet.** A gyulafehérvári „Lövészegylet” e hó 18-án tartotta meg farsangi multságát. Bátran elmondhatjuk, hogy városunkban ez a multság egyike volt a farsang legjobban sikerült multságainak. E siker érdeme az új vezetőket illeti. Mint a hogy az egyik matador mondá „mesés” volt. Az előadás első pontja egy férfikar éneke volt Riszner Ödön vezetése mellett. A János vitéz-ből énekelte Bihari Béla bravuros sikerrel a „Rózsaszál” kezdetű dalt s ezt kísérte a gondosan betanított énekkar. Tihanyi Antal kiváló zongorajátéka gyönyörködtette ezután a közönséget. Majd jött az „Eleven újság”. Ez egészen újdonság volt nálunk. Sokan írták meg a Balogh Zs. dr. főszerkesztő fáradozása révén készült újságot és sok szép hölgy adta elő igazi közvetlenséggel az

újság különböző közleményeit. Az „Eleven Újságban” sok minden volt — vegyesen. Tetszett a dolog. Egy olvasónk azonban hozzánk intézett levelében az újság egyes közleményeire vonatkozólag azt írja, hogy kár volt be nem venni az újságba a következő legfrissebb és mély jelentésű makszimákat: „Aki nem tud arabosul, ne beszéljen arabosul”. „A bagoly is úr a maga odrában”. „Mindenki olyan kalappal köszön, a milyen van neki”. „Nem a ruha teszi az embert” stb. stb. Mi olvasónk e véleményéhez semmi megjegyzést nem teszünk. Az „Eleven Újság” után incedi Joksmán Ödön Jr. zenekíséret mellett adott elő magyar nótákat igazi jókedvvel és tőle megszokott bravurral. Persze, hogy a tánc világos virradtig tartott. A „Lövészegylet” meglehet elégedve úgy az anyagi, mint az erkölcsi sikerrel.

— **A nagyszabeni kath. legényegylet** folyó hó 25-én, vasárnap a Krischer-féle „Unikum” dísztermében tartja meg jelmezes dalestélyét este 8 óratól kezdődőleg.

— **A helybeli iparos olvasókör** műsoros estélyét ma este tartja az Európa szállóban.

Társulatunk választmányi gyűlése.

Jegyzőkönyv az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak 1906. évi február hó 21-én a gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium első emeleti tanári termében tartott rendes választmányi gyűlésről.

Jelen voltak: Pál Antal elnök, Wagner Sándor alelnök, szerkesztő, Kárpiss János titkár, Csiky Miklós pénztáros, Tamási Aron, Kóródy Péter dr., Fejér Gerő dr., Péter János dr., Zlamál Ágost és Rass Károly választmányi tagok.

Elnök délután 5 órákor a gyűlést megnyitván, üdvözlö a választmány megjelent tagjait.

1. A mult választmányi gyűlés jegyzőkönyvét, amely a társulat lapjában is megjelent, megjegyzés nélkül tudomásul veszik.

2. Tamási Aron bejelenti, hogy Máthé József bácsi plebános Társulatunk pártoló tagja óhajtat lenni, Csiky Miklós pedig Péntzes László székesehegyházi s. lelkeszt. rendes tagnak bejelenti. A választmány a bejelentéseket örövendes tudomásul veszi, Máthé Józsefet pártoló és Péntzes Lászlót rendes tagnak fölveszi, s útasítja a titkárt, hogy nekik az erről szóló hivatalos értesítést és az alapszabályok egy példányát mielőbb megküldje. — Elnök jelenti Révay Károlynak a Társulathól való kilépését, amit a választmány tudomásul vesz.

3. Péter János dr. a pénztárvizsgálók nevében jelentés tesz a társulati pénztár állapotáról a következőkben:

Számadás az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat bevételeiről és kiadásairól 1906. jan. 12. — febr. 20.

A) Bevételek:

1. Készpénz	34.98
2. Püspök Ó Ecc. ajánd.	200.—
3. „ előf. 34 péld.	272.—
4. Tagdíjak és előfizetések	916.70

Összesen K. 1423.68 fil.

B) Kiadások:

1. Nyomdáznak a m. évi 5 sz.	275.—
2. „ jelen év 1-5 sz.	275.—

Összesen K. 550.— fil.

Bevétel	1423.68,
Kiadás	550.—

Pénztári alladék K. 873.68 fil.

Megvizsgáltuk és helyesnek találtuk.

Gyulafehérvárt, 1906. febr. 21-én.

Zlamál Ágost, s. k.

Péter János dr., s. k.

A választmány a jelentést tudomásul veszi, és elnök indítványára egyúttal felkéri Zlamál Ágost és Péter János pénztárvizsgálókat, hogy megbízatásukban állandóan megmaradva, minden negyedévben szíveskedjenek a pénztárt megvizsgálni, rovasolást végezni és a társulat tagjainak és előfizetőinek névsorát is áttekinteni.

4. Most következett a nyomdászlat köntendő szerződés elintézése. A Társulat alejtési hirdetményére két zárt ajánlat érkezett az elnökséghez. Az elnök a gyűlésen felbontván az ajánlatokat, kitűnt, hogy a Közművelődés egy számának a nyomtatását Papp György 45 K.-ért, Schäser Ferenc pedig 48 K.-ért hajlandó elvállalni. — A gyűlés Papp György könyvnyomdászának és kiadónak az ajánlatát fogadta el és megbeszelve a szerződésnek némely pontjait, annak megszövegezésére Kóródy Péter dr. és Fejér Gerő dr. választmányi tagokat, a pénztárost és a titkárt kérte föl, utasítva ez utóbbiakat, hogy a szerződés szövegét a március hó 4-iki fölvásas után tartandó gyűlésen előzetesen mutassák be.

Ezek után egyéb tárgy vagy indítvány nem lévén, elnök köszönetet mond a tagoknak szíves megjelenésükért, a jegyzőkönyv hitelesítésére Tamási Áron, Kóródy Péter dr. és Péter János dr. v. tagokat kéri föl, és a gyűlést este 6 órakor bezárja.

Gyulafehérvárt, 1906. február hó 21-én.

Kárpiss János.
titkár.

Felhívás!

Nem műló, porladó alkotásokra, hanem élő és eltető intézmény létesítésére kérjük a nagyközönség áldozatát. Arról van szó ugyanis, hogy az erdélyrészi székely és nemzetiségi vidékről a fővárosba kerülő fajmagyar diákságnak olesó, s a mellett barátságos otthona legyen, hol főiskolai tanulmányait anyagi gondok nélkül folytathassa s az életben reá váró nagy nemzeti feladatokra előkészülhessen. Erre a célra szolgáló főiskolai nevelő intézet lenne a Budapesti Székely Diakotthon, melyben évenként mintegy 100—150 főiskolai hallgató nyerne ingyen vagy mérsékelt díj fizetése mellett barátságos otthont.

Hogy micsoda erkölcsi és emberbaráti okok, meg egyetemes székely közművelődési érdekek teszik szükségessé egy Budapesti Székely Diakotthon létesítését: azt mindenki tudja, aki ismeri a főiskolai nevelés általános hiányait s a fővárosban tanuló székely ifjak nehéz életküzdelmeit.

A középiskolából éppen csak most kilépett ifjú egészen magára hagyatva kerül egy világváros zajos életének forgatagába. Nincs, akinek nagy ismeretlenében bizalommal forduljon s nincs, aki szeretettel útbaigazítsa. Csoda-e, ha a nagyváros sikos talaján tapasztalatlanul, elhagyatottan, különösen a módosabbak közül, sokan nem bírnak ellentánni a nagyvárosi élet csábító örvényeinek? A szegényebbeknél pedig igen gyakran a nélkülözés ellankasztja a becsületet, megtöri az önértéket, elnyomja a munkakedvet. Az ilyenek küzdelmes diploma-szerzés után világot fásultsággal lépnek az életbe. Vajjon szüksége van-e ilyenekre a mai társadalomnak? Hát azokat senki se tartsa vissza, a kiket tapasztalatlanságuk vagy a rossz társaság, vagy a lejtőn tett első lépés az erkölcsi megsemmisülés felé ragad? Ne kicsinyeljük az ilyenek elvesztését! Nagy veszteség ez a nemzetre nézve, mert itt nemesak fajmagyar emberanyagot, hanem sok anyagi és időbeli töké felhasználással nyert, majdnem kész művelt egyéneket veszítünk el évről-évre növekvő számmal, holott kellő vezetés és bizalom, vonzó baráti otthon által legnagyobb részüket meg lehetne tartani a haza és társadalom számára.

Kávéházak romlott levegője helyett erős mentsvára lesz az érintkezést, közlekedésséget, lelket nemesítő szórakozást vagy komoly tanulást kereső ifjúságnak a Budapesti Székely Diakotthon, mely nemesak a benne lakóknak lesz otthona, hanem idővel központja, tüzhelye lesz valamennyi erdélyrészi magyar főiskolai hallgatónak és művésznövendéknek. A kávéházi életen és annak átkos következményein gyökeresen fog segíteni egy jól felszerelt és helyesen irányított Diakotthon, mely fentartja és kedvelté teszi az otthonias élethez való ragaszkodást.

Egy Budapesten felállítandó Székely Diakotthon az egész erdélyrészi magyarság egyik legnagyobb kulturális szükséglete. Erdélynek szüksége van arra, hogy tehetséges szegénysorsú fiait előtti is megnyiljanak a művészetakadémiák, műegyetemek, modern nyelvtanfolyamok stb. A B. Székely Diakotthon hivatása lesz a szegényebb sorsú tehetséges részére is lehetővé tenni a legmagasabb szakképzettség elnyerhetését. Az is becses kulturális eredmény lesz, ha a Budapesti Székely Diakotthonban az ifjak összehordhatják tapasztalataikat, ismereteiket Erdély minden részéről, a főiskolai és művészi oktatás minden szakáról s megtermékenyítetik egymás tudását, izlését, gondolkodását; kifejleszthetik egymásban a szellem sokoldalúságát, előmozdíthatják családlás együttélésük folytán a különböző szakműveltségű egyének kölcsönös megbecsülését s vele a társadalom harmóniáját.

Legfőbb célja azonban a Budapesti Székely Diakotthonnak az, hogy lakói részére a szülői házat, a mennyiben lehetséges pótolja, a mint-hogy erre törekednek a mintául szolgáló „Eöt-vös Kollegium” és „Tanítók Háza” nevű főiskolai nevelő intézetek is.

De hogy ezen nemes cél testet öltve valóssággá lehessen, szükség van a társadalom áldozatkészségére. Az „Országos Magyar Szövetség” éppen az áldozatkészség fölkelését reméli, mikor a „Budapesti Főiskolai Székelykör” eme nemes kezdése mellett, mint a terv-erkölcsi támogatója és szószólója lép föl s a legmegalapozottabban ajánlja e nemes ügyet a nagyközönség szíves figyelmébe.

Az „Országos Magyar Szövetség” magára vállalta a begyűlő adományok átvételét, kezelését, kamatoztatását. Azért kérjük a nemes szívű adakozókat, hogy a legkisebb adományt is egyenesen az „Országos Magyar Szövetség” pénztárára (Budapest, VIII., Múzeum-körút 10. sz.) szíveskedjenek küldeni. A B. Székely Diakotthon céljaira már eddig is 1500 korona van az Országos Magyar Szövetség őrizete alatt. Ez az összeg kezdetnek elég tekintélyes és így érdemes arra, hogy a nagyközönség nemesszívű adományával megsokszorozza.

Különösen számítunk arra, hogy akadnak egyes honfiak, kik vármegyék, városok, pénztételek és más testületek közgyűlésein keresztül viszik, hogy maga a testület lépjen be a Budapesti Székely Diakotthon örökítő tagjai sorába 6000 korona vagy 300 korona évi kamat lefizetésével. Az örökítő tag egy ingyenes hely évenkénti betöltési jogát magának tarthatja fenn vagy valamely testületre ruházhatja át.

Legnagyobb bizalommal mégis egyesek áldozatkészségére számítunk. Bizonyára sokan lesznek, kik a Székely Diakotthon ügyét mult-jok iránti kegyeletképpen és gyermekük jövője iránt való tartozásként fogják pártolni. Hadd

álljon a Budapesti Székely Diakotthon a kék Duna partján, neveljen színmagyar és összetartó nemzedékeket s hirdesse a nemes székelység régi dicsőségét, jövőndő nagy nemzeti hivatását örökkön-örökké!

C S A R N O K.

A magyar kath. ifjúság zárandoklata Rómába.*)

16.

Hírnévre nézve a bazilikának méltó társa, a mellette épült lateráni palota. A művészi érzékű ünnepektől Fontana alkotása ez, mely a régebbi években Róma legszebb háza volt.

Nagysága is meglepő, hisz mint az előző pápák lakóhelye, az udvartartás és a különböző hivatalok személyzetének lakásán kívül, még a konzistoriumok, az egyetemes zsinatok megtartására alkalmas termeiket is fogadott be komoly ívei alá. Az egyháztanács négy egyetemes zsinatról számít be, amelyek e fényes palotában lettek megtartva, a IX. X. XI. XII. egyetemes zsinatokról.

Asztrik esztergomi érsek ezen dicső épületben mutatta be II. Sylvesternek a keresztény Magyarország hódolatát és a nemzetünk fejlődésének jövőjébe tekintő pápa innen küldte első királyunknak, szt. Istvánnak a királyi címet, koronát meg az apostoli kettős keresztet.

Váltak az idők. Mint az ég felhői keringő járásukban elrabolják a nap aranyos képét a földtől, úgy ragadta el a Vatikán és Quirinál a Laterán fényes napjait. A XVII. század végső éveiben, a pápák fölváltva laknak az újabb választott épületekben. A kiköltözéssel csend, nyomasztó csend vonult a nyüzsgő élet helyére és a feledés szelőlőjének fuvalma lengett arányos méretei fölött.

XVI. Gergely pápa fölvirrasztá a Laterán derűs napjait, terve után a keresztény és pogány régiségek világhírű muzeumává lett átalakítva. Innen a név is: Lateráni Gergely muzeum. (Museum Gregorianum Lateranense).

A lateráni profán muzeum az alsó épület-rész tizenhat termét foglalja el. Tömördek márvány és más anyagból vésett alakja a szobrászat muzeumává avatja. A Via Latina, Appia, Lubicano, Cervetzi és Ostiából kiasott régiségeket itt helyezték el. Tulsulyban van a görög művészet.

Élethű dombor művek, gyönyörű szoborcsoportok közt siklik tova a szem teremről-teremre. Az első nagy helyiség a görög művész Phidias szobrai mutatja be. A női képek remek alkotásának, az Athena Parthenosnak stíljében készültek, főnséget és csodás fantáziát lehelnek, de nem érzékiséget, mint a jelenkor főlkapot irányja. A második terem érdekes építési töredékeket zár falai közé a Traján forumról, míg a negyedik egy megrázó domborművet szemléltet, amint Pelikás leányai Medea Varázslónő segítségével atyjuk halálát előkészítik.

Nagyságra és meglepő kivitelre, az egész gyűjtemény fénypontját a Sophokles-szobor képezi. Terracinában 1838. körül hozták felszínre az antik kincset, innen került a hetedik terembe. A német kritikusok elragadtatással szólnak róla: „A nemesen képzett hellének eszménye e műremek. Még az öltöny is, amely simulekony s mégis szabad, megfelelő alakításban az összhangozatos jellem teljathatalmát mutatja, az arenonalakat pedig egy nemes élet tragédiáját, a költő szelid nyugalmával tükrözik vissza. A magas homlok, a szelid és okos szemek, a jóság-

* Lásd a Közművelődés 5-ik számát.

got lehelő ajkak, szóval az egész alak nemes arányai a tökéletes férfiú mintáját bevezették teszik". (Benndorf u. Schöne).

Ki alkotta az ideális szobrot? A bizonytalan találgatás homálya fedi a nagy művész nevét. A műbírálok megegyeznek abban, hogy a szobor nem másolás, hanem egy görög évben szabad műve. Talán egyidejű a Kr. e. 300. évben, az athéni Dionysos színház előtt föllállított éreszoborral.

Régi siremlékeket, a Via Latina temetőből kiásott reliefszüveket, a tizenegyedik terem tár elő. A földszint utolsó nagy helyiségében, a római vízvezetékéből utóbb megtalált, különböző alakú és szerkezetű ólomsöveket néztük meg.

Jellemző beosztás, hogy a Laterán palota első emeletének termeiben, a profán múzeum fölött áll a keresztény múzeum. (Museo cristiano.) Ugy tetszett nekem, hogy a helykérésnél is egy láthatatlan erő vezette diadalra a kereszténység ügyét, ez jelölte ki a magasabb helyet.

Két pápa nevét lángbetűkkel írja homlokzatára a múzeum. XVI. Gergely pápa az alsó, IX. Pius a felső helyiségek megteremtője. Az emeleti múzeum nagyszerűbb a földszint termeinek kiállításánál. A katakombák nagy tudósai, Marchi és Rossi Jézustársasági atyák ritka jártassággal csoportosították az egymáshoz tartozó tárgyakat. Ennek tanulmányozása nélkül nem lehet szakképzettséget elérni a keresztény archeológiában.

A felső múzeum bejáratának falaihoz, a katakombákban talált díszes siremlékek (sarkophagok) huzódnak. Egyes lapjuk a szt. írás két részéből merített jeleneteket, előképeket és ezeket teljesítesét, a kezdetleges viszonyítás oly nemével ábrázolja, hogy még a bibliatudósok is fáradtságot ad az összekötő vonalat fölfedezni. De épp, a vallásos gondolatok megőrkítésének a kevésbé tökéletes módja, szól a képek eredetisége mellett.

Mindjárt az első siremlék, a biblia történeteinek egész szakaszát eleveníti föl. A felső részen Lázár föltámasztása, Péter tagadásának megőrvődése, Mózes a hegyen, Izsák fölaldozása, Izsák föltámasztása sokszor fordul elő, hozzánk beszél e kép, int, hogy ébredjünk föl a bűn álmából.

A jó pásztor szobron érdekes a festés és aranyozás. Régi időből a III. századból ered, világosságot vet azon kor ízlésére. Az aranyozás megváltozott, fényt veszve szürkésfekete színbe ment át. A festésen is több helyen észrevehető a mulandóság jele.

Ritkabecsű dombornü szemlélteti a szenvedés történetét. Képei közül kiválnak: Jézus elfogatása, Pilátus kezét mossa, a töviskoronázás, az Üdvözítő vállán a kereszttel. Mint a Domitilla katakomba tulajdona, minden vonása ily szellemet árul el.

Fárasztó nézés és a termék zárt levegője után üdítőn hatott, az arkádus loggiákon (nyílt folyosók) végzett séta. Élvezettel szívtuk a kitisztult idő enyhe levegőjét, amelytől egy kérdés megoldását várták; hátha megacélozza bágyadt értelmünk rugóit? A várás teljesült és mi a loggiák értékes műveit, már az olasz légkör láthatatlan varázsának megnyitó hatása alatt tekintettük meg.

Az ókeresztény föliratok eredeti alakja díszíti a szabad helyeket. Harmincegy csoportba foglalta össze és a dogmatika, történelem, meg a művészet szempontjából rendezte el a tudós Rossi lovag. E régiségek is, a katakombák buzgó szellemének műhelyéből származnak.

Abercius iratában utazását beszéli el, Phrygiának Hierapolis városától egész Rómáig. Majd a mártírok érdemeit kiemelö elogiakkal (dicsérö beszédek) találkoztunk és a utolsó csoportban nevezetes mondásaival. Az utolsó csoportban zsidó föliratok vannak, a hétágu gyertyatartó meg más jelképek rajzaival.

Az első loggia alatt épült terem mozaikköveze a rómaiak fénykorából való. Caracalla fürdőiben lelték, az egyes kockák husz bajvivó alakját teljes nagyságban, haszonhatnak pedig mellképét mutatják be. A kritikusok egy része levon több száz évet a mozaik régiségéből, Kr. u. a IV. század jellegét látja rajta. Valószínűbb a Caracalla idejét feltüntető nézet.

Még egy csinos gyűjtemény hoz dicsőséget a keresztény múzeumnak. A közép és az újkor festőinek előkelö alkotása, nyolc teremben hirdeti a vallásos ideák örök szépségét. Crivelli, Palmezzano madonnái, a velencei iskola hangulatos képei, Raffael atyjának, Giov. Santinak szt. Jeromos képe, egyes spanyol festök élénk vánsznai erős talentumokra vallanak. Grandi festö XIII. Leo megdicsözölését költői vonásokban fejti ki.

Rómának ezen elsőrangú palotája, a pápa tulajdonát képezi. Az ősi jogokat kinevetö olasz kormány lelkiismerete a sok igazságtalanság mellett arra mégsem vállalkozott, hogy a pápák régi lakóhelyét elvegye. Talán enyhíteni akarta ezzel iszonyü bűnét és ezért az 1871. évben alakult garancia törvényel a Vatikán és Castel Gandolfo mellett a Lateránnak is az exterritorium jogot biztosította.

Midön a Laterán-terre léptünk, a föltünö magas obelisk kötötte le az érdeklödést. A díszkövek hazájából, Egyptomból való, hol Thebe városban a napistennek, Ámonnak temploma előtt állott. Háromezer év felhöi vonultak el karesü alakja fölött. Látta a zsidók véres üldözését, Mózes és Áron népmentö munkáját. Égi jele volt ez a magas kö Isten oltalmának a választott nép fölött és most... a művelt pogányság egyházellenes harcában újra bizató jel, csakhogy Jézus választott népének, a keresztény kath. híveknek bizató jele a türelemre és kitartásra. Soká nem késbet a boldog idő, midön az obelisk rideg tekintete az egyház szemében diadalt fog látni, mert elveinek zászlajához hódoló tisztelettel csoportosultak a népek és hatalmasságok.

A világ legnagyobb emlékköve 47 mtr. magas, 440.700 kg. súlyival. Vörös gránitból esizolt lapjain az ép hieroglif írások nyíltan bizonyítják a jó munka tartós fönnállását.

(Folyt. köv.)

T. K.

A szerkesztö üzenetei.

P. D. Tárgyalmazat miatt csak jövöre hozhatjuk.
P. J. Szintén azt mondjuk.

Ha köszvényben, reumában szenved, ne kísérletezzen semmiféle szerrel, hanem egy üveg

Dr. Fleisch-féle köszvény szesz

mely eszüt, köszvényt, reumát, kéz-, láb-, hát- és derékfájást kezek és lábak gyengeségét ütés, erőltetés, rándulás ficamódásból származó fájaldalmakat és daganatokat biztosabban gyógyít, mint bármely más külsö vagy belsö gyógyszer. Hatása a legrövidebb idő alatt észlelhető, még a legrégebb bajoknál is, melyeknél sem fürdö, sem gyógyszer nem használt. Kapható a feltalálónál, és egyedüli készítőnél:

Dr. Fleisch Emil „Magyar Korona” gyógyszerárában. Györ, Baross-ut 24. szám. Budapesti főraktár: Török József gyógyszerárában, Budapest VI. Király-utca 12. Andrássy-ut 28.

1 és fél deciliteres üveg ára 2 K. Huzamosabb használatra való „Családi” üveg ára 5 K. 3 kis vagy 2 „családi” üveg rendelésénél bérmentve utánvétellel küldjük.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésü képe, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklödö közönség körében igen nagy számban fogor közkézen.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá-
gos műfes-
tészeti és
iparműve-
szetiintézet.
Alapítottat
1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak biboros hercegprimás úr ö eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tasziló gróf úr ö nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ö nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylekü aldozatkészése folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), keresztiek aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép	magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
	korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyebb alkalmi és ünnepi ajándekul szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

	18	25	40	55	95	120	180
--	----	----	----	----	----	-----	-----

Poichromozott fa-szobrok, aranyozott szellel	magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
	korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Egészen ingyen

zománczozott edényt nem kapnak sehol, de **6** fozólábost és **6** fozófazéket különféle nagyságban **12** darabot 1 frt. 75 kr.-ért en szállíthatok. Ingyen esomagolás utánvetel mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.

VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí- orvos-feje

FÜLOLAJ

gyógyít időszakos süketséget, fülfájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a **Dr. ROTCSHNEK EMIL** gyógyszerházában. DEBRECZEN.

AGNSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatott 1867.

Két arany, egy ezüst es egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangu és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és registrálás mellett még azon nagy előnyvel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással reájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzleletünkben 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangu **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenmü **javitásokat, hangolásokat** és **át-építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☞ Villamos világítás. ☞ Fürdő.

Telefon. ☞ Társas kocsi. ☞ Kitünő konyha. ☞ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☞ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.